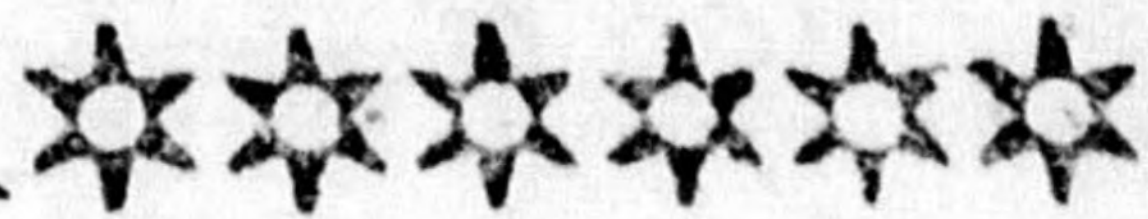

Nro. 33.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken Oktober 23-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

Hallerkeői Gróf *Haller József* úr eő Excellentziáját, Cs. K. Kamerariust, Valóságos Titkos Tanácsost, a' Cs. Leopold Rendje Komendátorát, N. Máramaros Vármegye Fő Ispányát, 's a' Septemvirális Tábla Assessorát, a' meghalálozott Gróf Zichy Ferentz ő Ex.ja helyébe *Fő Pohárnokká* — helyébe Török Szentmiklósi és Zsadányi *Almásy Pál* úr eő Ex.ját, Valóságos Titkos Tanácsost, a' Sz. István Rendje Kommandátorát, 's N. Arad Vármegye Fő Ispányát, *Fő Istálómes-terré* — ennek helyébe pedig az Udvari Kamara Vice-Előlülőjéi Báro *Eötvös Ignátz* úr eő Ex.ját, Cs. K. Kamerariust, Valóságos Titkos Ta-

nátsost; az Ország' Koronája' őrzőjévé nevezni kegyelmesen méltóztatott ő Cs. K. Felsége.

Bathyány Filep eő Hertzegségét, Németh-újvári Örökös urat, 's *Strattmanni Grófot*, Cs. K. Kamarást, N. Vas vármegye Örökös Fő Ispányát, a' Magyar Ország' N. Insurrekció Obersterét, az utóbbi felkelés' alkalmatosságával tett különös szolgálataira nézve a' Cs. Leopold Rendje Komendátori Keresztesévé — hasonlóképpen *Báró Luzzinszky József* urat, a' Magy. Insurrekció' Generálissát; *Gróf Ferrary Zichy Ferentz* Cs. K. Kamerarius Urat, N. Győr vármegye Fő Ispányi hivatal' Administrátorát, 's az Insurrekció Oberstlieutenantját; végezetre *Tóth Pronai Pronay László* urat, az Insurrekció' Obersterét, a' Sz. István Rendjének kitsiny Kereszteséivé nevezni, méltóztatott ő Cs. K. Felsége.

Murai - Szombathi és Széchi - Szigethi Gróf *Szapáry Vincent*, Cs. K. Kamerarius; *Barkonyi Gróf Amade Seraphin Ferentz*; továbbá *Hunkar Antal*, és *Hutzty József*, mind ketten Insurrectio-nalis lovas Kapitányok, a' Cs. Leopold Rend' kitsiny kereszteséivé neveztettek.

Hadi Történetek.

Béts. — September vége felé vissza vonta volt (mint a' Bétsi Udvari Német újságból tudjuk) a' Hertzeg *Schwartzenberg* vezérlése alatt lévő Austriai ármáda magát *Kovel* mellől előbb a' *Pripice* vize bal parjára, 's onnét azután, minekutánna az ellenség' nagy számát egy recognoscirozás által kitanúlta volna, a' *Bug* vize partjára is, a' hol *Vladova* mellett helyhezette magát állásba. Most ismét jött ki ugyantsak a' nevezett Udvari újságban ezen ármádának to-

vábbi mozdulásairól egy hivatalszerént való tudósítás, mellyben arról teszen jelentést Brescz mellől *Adamkówból*, mint a' maga fő hadi szállásáról, Feldmarschal Hertzeg Schwartzenberg Oktob. 10-dikén, hogy ő Oktob. 3-dikán és 4-dikén a' vezérlése alatt lévő ármádával ismét átalment a' Bugnak jobb partjára, 's a' Fr. 7-dik osztály ármádával magát össze tsatólván, a' *Muchavietz* vize megett telepedett-meg. Itt F. M. Lieutenant Báró *Siegenthal* is hozzá tsatolta magát, ki, az eleibe adatott rendelés szerént, a' *Turia* vize mellől *Rudnián* és *Kobrynen* által *Bulkow* felé folytatta volt, leg jobb rendelés minden vesztés nélkül, a' maga hátrálását. — Oktob. 4-dikén keményen réájok ütött az ellenség Brescznél a' mi szélső vígyázóinkra, azt gondólván, hogy a' miéink itt igen kevés számmal vannak: a' kik azonközben őtet hathatósan vissza igazították, 's az ő Kozákjaikban sok kárt tettek. Későbbre ezen történet után egy recognoscirozást tétetett a' mi fő vezérünk, mellynek alkalmatosságával az ellenség egy közel lévő erdőből kinyomattatván, mi az ő erejének kitánulására intézett czélzásunkat tökéletesen elértük. Részéről az ellenség is számos gyalogsággal és lovassággal elényomúlai iparkodott a' *Kobryni* úton: hanem a' Cs. K. szélső vígyázó csoportoknak nem kívántatott egyéb arra, hogy az ellenségnek megfelelhessenek 's czélzását semmivé tegyék, hanem tsak az, hogy a' gyalogság' állásaihoz vissza vonják magokat. Az ellenség ugyan számosabb gyalogságot és artillériát hozott ismét elő a' tsatázó mezőre, de így sem kedvezett néki jobbban a' szerentse. Ezek a'

portázások, vagy szélső vígyázók között történt össze tsapások Oktob. 10-dikéig folytak, de kevés veszttel. Ezekben egy golyóbis tsapást kapott Gen. Major H. *Lichtenstein Aloysius*, de a' melly tsak 14 napig fogja őtet megakadályoztatni a' szolgálatban. Gen. Májor *Mariássy* is kapott igen gyenge contusiót. Ezen Generális urakon kívül igen dítséri a' fő vezér, F. M. Lieutenant *Bianchy*, Gen. Major *Andrássi*, Oberster *Geiger*, 's Májor *Langier* urakat, és Oberstlieutenant *Mazurt*, a' ki 8-dikban megöletett.

* * *

A' 7-dik Septembéri nagy verekedésnek leírását olvastuk már jó ideje a' Fr. Bülletinekben, a' mennyiben az, a' Frantzia ármádát magát illette: hanem minthogy azon tsatában a' Szövetséges seregek is részt vettek, tehát ugyan arról ezek is különös *Bülletinek* botsátanak - ki. Már kiadták ezeket a' *Württembergi* és *Westpháliai* Udvarok, mellyekből mi, az ide 's tova való fordulásokat elhalgatván, röviden tsak ezeket jegyezzük - ki: —

A' *Württembergi* sereg' veszttése, 41 rész szerént elesett vagy megsebesedett tisztekre és 500 köz emberekre tétetik. A' tisztek név szerént feljegyeztetve vannak a' tudósításban. Generálisok nem találatnak köztök.

A' mi a' *Westpháliai* tudósítást vagy Bülletint illeti, ezt a' Hadi Minister intézte a' Királyhoz. Ezek a' nevezetesebb kifejezések fordulnak elő benne: Király! Szerentsém van hírül adni Felségednek, hogy a' nagy ármádához tartozó 8-dik szakasz ármáda, a' melly a' Felséged' seregeiből áll, a' *Moskva* partján Sept. 7-dikén tört.

tént ütközethen ditsősséges részt vett. Ő Felsége a' Frantzia Császár az Abrantesi Hertzeget (Marschal Junotot) ezen 8-dik szakasz ármáda' vezérét, egy kevés időig az *Elchingeni Hertzeg* (Marschal Ney) vezérlése alá adta. Több vitéz tisztjeinknek elveszéseket sajnálhatjuk. Generális *Damas* ditsősséggel végezte - bé életét ezen ditsősséges tsatázó mezőn. Generális Báró *Thareau*, veszedelmesen megsebesített két puszkagolyóbisok által. Vasas Generálisnak *G. Lepelnek* öszserontotta egy ágyú golyóbis a' bal karját, melly a' vállához közel elvágattatván, kevés reménség van ezen Generálisnak életben való megtartathatásához. Báró *Hammerstein* és *Borstol* Generálisurakat néhány versben érdekelték a' golyóbisok, de még is oda nem hagyták a' verekedést, 's nem is fog sebeiknek semmi veszedelmes következése lenni. — Az egész Westpháliai sereg ditsősséggel fedte - bé magát. — A' vesztese valamí 300 elestekre és 1000 sebésekre telt. Az elesett vagy megsebesedett tiszték itt is név szerint számlálatnak elő a' tudósításban, és valami 164-re telik a' számjok.

Orosz Birodalom.

Volhyniából azt írja a' *Breslauer* újság, hogy azon Orosz ármádának fő vezérévé, a' melly eddig Gen. *Tormasow* által vezéreltetett, Admiralis *Tschitschagow*, az eddig való Duna mellyéki ármáda' utolsó fő vezére, rendeltetett: *G. Tormasowra* pedig a' *Kalugai* és *Tulai* vidékekre gyülekezett Orosz fő ármádának az a' része bízattott, a' mellyet a' 7-dik Septemperi verekedésben megsebesedett Hertzeg *Bagration* vezérelt ezen ütközet előtt.

Orosz Csász. Adjutansnak *Orlownak*, a' Párisi utóbb volt Orosz Követség' egyik tagjának mind két lábait elszakasztotta a' Berlini levelek szerint a' *Moshaiski* verekedésben az ágyúgolyóbis.

Most csak annyit olvasunk a' közönséges levelekben *Moskauról*, hogy ott ismét helyre állítódott a' tsendesség; a' város 20 kerületekre osztott fel, mellyek között mindenikbe különkülön Komendáns rendeltetett.

A' *Moskai* újságban még a' Frantzia seregeknek oda való bemenetelek előtt ilyen proklamatió intéztetett volt *Rostopschin* által az ott lakó vagy tartózkodó Frantziákhoz; —,

„Frantziák! a' ti Császártok (*Napoleon*) e' képpen szólott egy proklamatiójában az ő jó városához Párishez: *Frantziák, ti sokszor mondtátok nékem, hogy ti szerettek engem. És ti (t. i. Moskauban lakó Frantziák) hogy őtet ezen igazság felől meggyőzzétek, soha meg nem szűnietek néki még ezen északi vidéken, is a' hol a' tél és pusztaság az uraság felett vetélkednek egymással, szolgálni. A' város' tsendessége és önnön javatok most azt kívánják, hogy távozzatok el ezen városból. A' nagy és nemes szívű Orosz nép készen áll a' legrendkívül valóbb próbára; hogy őtet egy gyalázatos bélyegtől megkíméljük, és a' Históriát egy vérözönről való tudósítás által való megmotskoltatástól megmentjük, a' melly a' ti pokolbéli nemzeti rettentőségeiteknek minden esetben egy gyenge követése lenne, távozzatok-el innét. A' Volga vizé mellé egy békesség szerető, 's esküvését megtartó nemzet közzé vitettek lakni, a' melly sokkal erősebben megvet, hogy sem megbántana benneteket. Európát elfogjátok*

hagyni egvideig, és Ásiába mentek; szűnjetek meg
 rész emberek lenni, legyetek jók. Legyetek Frantzia
 polgárokból Orosz polgárokká; legyetek tsendes-
 ségben, és engedelmesek, különben féljete a'
 fenyítéktől. Száljatok magatokba; üljete hajóra,
 de vigyázzatok, hogy ez reátok nézve a' Cháron
 hajója ne legyen. Éljete boldogúl! Jó szeren-
 tsét az útaráshoz!"

*

*

*

A' *Journal de l'Empir* Párisban a' Koppén-
 hági újságból közli Oktob. 10-dikén a' Moskva
 mellett Sept. 7 dikén történt tsatáról Pétersburg-
 ban Sept. 13-dikán kijött Orosz udvari tudósítást,
 ilyen előre botsátott megjegyzéssel: — Régen
 tudva van (úgy mond) az, hogy az Oroszok a'
 magok hivatalszerént való tudósításaikban leg
 kisebb irgalmasság nélkül bánnak az igazsággal;
 de nem úzték még is ezen dolgot soha olly nagy-
 ra, mint azon tudósításokban, mellyet a' Péters-
 burgi udvari újság a' Moskva mellett történt üt-
 közetről kiadott. Mi ezt most kapván kezünk-
 höz, sietünk közleni olvasóinkal. — Ezen szavak
 után maga ez az Orosz tudósítás következik a'
 nevezett Párisi újságban, e'képpen: —,

„Az Orosz ármáda elfogadta a' maga Mos-
 haiski állásában azon ütközetet, mellyet néki
Napoleon Császár ajánlott. Sept. 5, 6, és 7-dik
 napjain szüntelen folytak a' verekedések, és tsak
 az éjtzaka által szakasztattak félbe. Az ellenség
 a' mi líneánknak azon bal szárnya ellen intézte
 rendkívül való álhatatossággal és méreggel a'
 maga próbatételeit, a' melly az újrendelések sze-
 rént *H. Bagratzion* által vezéreltetett. Hertzog
Kutusow ellenben, ezen ponton feles erőt gyűjt-

vén lesben össze, Sept. 7-dikén megkerülte az ellenséget, és éppen azon szempillantatban futamtatta - meg ezt, midőn ez azt gondolta, hogy ő maga kerülte - meg az Orosz ármádát. — Császáruk, ő Felsége a' maga nevenapja' inne. pének reggelén (Sept. 11-dikén) éppen mikor a' *Nevsky Sándor* templomába menne, vevé H. Kutusowtól a' tudósítást, mint névnap ajándékot, a' felől, hogy végezetre az Orosz ármáda győzedelmeskedett légyen. A' bővebb környülállásokról való tudósítás még meg nem érkezett. Az ellenség elhagyni kénytelenítettett a' tsatázó mezőt; néhány *Verste* távolságra vissza ment; az ő megverettetése tökéletes volt; a' miéinktől kergettetik. Igen sok foglyok és ágyúk kerültek a' győzedelmesek' kezire. H. Bagratzion az inán sebet kapott. A' győzedelemért azonnal *Te Deum laudamus* éneklés tartatott. H. Kutusow birodalom Marschaljává neveztetett, és 100,000 Rubla ajándékot kapott; minden katonának öt Rublák adattak fejenként. Várjuk a' bővebb tudósítást."

Török Birodalom.

Az úgy nevezett *Duna mellyéki* volt Orosz ármáda vezére Gen. *Tsehitschagow* ilyen bútszó írást intézett Aug. 30-dikán *Jassyból* a' magok előbbeni urok a' Törökök alá vissza adatott Moldovai lakosokhoz: —,

„A' *Dunamellyéki ármáda* elhagyja Moldvát! A' nállatok volt hadakozás eltávozott tölletek! Mostanában vissza kapjátok a' békességet, és azon Országlószéket, mellyhez hozzászokva voltatok, és a' melly néktek hasznokra volt. Ti a' hadakozás' terheit hordoztátok! Aldozattéts-

leitek tudva vannak. Ezen hadakozásnak okai réátok nézve betsületesek voltak. A' ti hazátok' szerentséje volt a' *Sándor Császár*' atyai gondoskodásának tárgya. Ő Felsége köszönetit jelenté néktek. Legyetek bizonyosok a' felől, hogy ő Felsége jót akart néktek tenni. Az a' hatalmas armáda, melly titeket a' hadakozás inségeitől megszabadított, most új győzedelmekre siet, meg lévén a' ti önnön áldásotok által áldattatva."

Volt Orosz Senátor *Milasievicz* is egy írás által bútsúzott - el a' Divántól, mellyben olyan nyilatkoztatást teszen, hogy az Orosz seregek *Moldvát* egészszen oda hagyják Sept. 29 dikéig, mellyre nézve ő reménli, hogy résziről a' Divan is mindent elkövet és módot talál, arra, hogy azon 5000 aranyok, mellyekkel a' Moldovai lakosok az Orosz armádiának tartozó adófizetésben még adósok, addig megfizetődjenek.

Spanyol Ország.

A' *Burgosi* vidéken *Burgóson* feljúl észak felé, a' *Vittoria* felé menő úton, 2000 insurgensekből álló sereg, melly az Anglus armáda előjáró tsapatjának lenni íratattik, és a' Frantzia Generális *Expert* brigadája között verekedés történt. A' Párisi Monitőr írja, hogy a' Spanyol tsapat réá ütött a' *G. Expert* brigadájára *Briviescától* nem messze *Prodanos* mellett: mellyet a' Frantziák látván, ők magok mentek eleibe ostrom lépésekkel az ellenségnek, 's őtet hátra nyomván azon állásokat, mellyekben magát meg akarta fészkelni, elfoglalták, az előbb hozzájuk fogságra esett Frantziákat kiszabadították, 's ezek helyett már most magok fogtak - el a' Spanyolok közzül 150 embert. Az ellenséges tsapat vissza nyomatta

tott *Villa-Frankáig* (ez is a' *Vittoria* felé menő, útban van *Prodanoson* feljúl).

A' Marschal *Soult* ármádáját, a' melly *Andaluziából Granada* felé elmenvén, magát azólta (mint már említettük), a' Sept. 19-dikén költ *Valenciai* levelek szerént az *Arragoniai* ármáda vezérével Marschal *Süchettel* össze tsatólta, a' Generális *Hill* vezérlése alatt lévő *Anglus és Portugallus* egyesült seregek által kísértetik. Gen. *Hill* Sept. 3-dikán már tovább indult volt *Sevil-lából Carmona* felé. Mikor ment volt bé *Sevil-lába*, még nem olvastuk. Lord *Vellington* két millió *Reálokat* vetett, költsön név alatt, azon *Spanyol tartományokra*, a' mellyeket elfoglalt a' *Frantziáktól*. —

A' *Londoni újságokban* is kijött néhány sor a' *Spanyol Országi környülállásokról*, mellyek a' Lord *Vellington* ármádáját illetik. Lord *Vellington* Sept. 13-dikán küldötte el a' maga leg újabb tudósítását *Angliába*. Ő ekkor *Torquemadában*, *Palentziától* két óra távolságra állott a' *Pisuerga* mellett a' *Fr.ármádával szembe*. Ide várta magához a' *Gallitziai insurgens ármádát* Sept. 14-dikére. Ezen *insurgens ármádának fő vezérje Castannos*; alatta vezérkedik *Santocildes*.

Ha ezen tudósítást a' feljebb eléhozott *Frantzia tudósítással* össze vetjük, látjuk miként történhetett *Burgóshoz képpent északra* a' *Fr. Gen. Expert* brigadája és a' *Portégalliai Anglus ármáda* között Sept. 20-dikán a' verekedés. Így *L. Vellington* egészszen az északi *Spanyol tartományoknak* fordúlt: a' *Spanyol Király*, 's a' *M. Soult* és *M. Süchet* vezérlése alatt lévő és magokat *Valencia táján* concentrált *Frantzia ármá-*

dák ellen pedig csak a' *Hill* ármádiája áll hátúl-ról, és a' *Maitland* ármádája, a' melly *Alican-ténél* szállott - ki, 's egyesítette ott azután magát a' *Murciai* insurgensekkel.

Svédzia és Dánia.

A' Svédziai újhadi készületek felől a' mi közönséges leveleinkben még eddig majd semmit nem olvastunk. Az alább következő Svédziai és Dánus levelekben pedig azt látjuk most, hogy már útban voltak a' partok felé valamelly tengeri verekedésre való czélzással.

Koppenhága, Oktob. 6-dikán. A' Svédziából érkezett levelekben olvassuk, hogy az útban lévő minden Svécus seregek parantsolatot kaptak az eránt, hogy álljanak - meg. Mint mondják a' tengeri expeditzió, mellyet munkába akartak vala venni, elhalasztódott. Svécus Oberstlieutenant *Biörstierna*, által küldetett tudósítással *Londonba* az Angliai Országlószékhez.

Stocholm, Septemb. 29-dikén. A' Testőrző Regementek, mellyek már *Norhøpingbe* megérkeztek vala, olyan váratlan parantsolatot vevének, hogy álljanak - meg. Hasonló parantsolat ment a' több útban lévő seregekhez is. Az őszi kedvetlen idők itt igen jokor elkövetkeztek; olyan komor és essős napok kezdettek járni, hogy legkisebb kétségünk sem lehet az eránt, hogy a' *Schoniai* vidékeken találtató fegyveres seregek, falusi szállásokra fognak haladék nélkül kiosztatni *Carlsrona*, *Christianstadt*, *Malmöe*, és *Helsingborg* között. Hasonlóképpen fog történni, mint reménlhetjük, a' *Værmelandi* úgy nevezett szemeltartó ármádával is. *Marskhal* Gróf *Essen*,

és Generális *Adelcreutz*, *Wachtmeister*, és *Sandels*, kik t. i. ezen expeditzióhoz vannak rendeltetve, még mind *Stockholmban* vannak. A' *Kronaörökösnek* nem soká lejendő újabb elútazása felől, szó sint.

Az utóbbi Diétán másfél millióknak költsön való felvétetéseik eránt tettek határozást a' Svédziai Rendek, a' Státus minden napi siető szükségének kielégítetése végett.

Moskau felégettetésének híre *Koppenhágába* megérkezvén, nem kitsiny ijedséget okozott itt kiváltképpen a' kereskedők között, a' kiknek ahoz a' világ' nagy kereskedő piatzához eleitől fogva nagy befolyások volt.

Sicilia.

A' Nápolyi Monitör szerént nem rég igen nagy rettenést okozott *Siciliában* az, hogy annak fő városában *Palermóban* a' Parlamentom' tanátsháza mellett, éppen a' gyűlés' alatt, valamelly *mínának*, vagy pedig valamelly pokolbéli találmánynak a' neme, irtóztató ropogással fellobbantatott. Nagy szerentse, hogy a' gonosz emberek, talám a' hely' távolságát, félelemből-é vagy pedig sietségből nem jól találták-el, mint-hogy semmi kárt nem okozott a' lobbanás. A' Parlamentom félbe sem szakasztotta az ülést. A' fegyveres erő sietve megjelent. Nagy jutalmak hirdettettek - ki azoknak számokra, a' kik a' gonosz embereket elárúlják: de még eddig semmi nyomokra nem lehetett találni. —

Még folytatja azon munkáját a' Parlamentom, a' melly szerént a' maga országglása módját egészszen az *Ángliai Constitutzió*nak formájába akarja énteni.